

ZAKLJUČCI OKRUGLOG STOLA „DJEČJA IGRALIŠTA NA PODRUČJU TREŠNJEVKE I ZAGREBA

Dana 22. svibnja 2014. godine u 16 sati u prostorijama Mjesne samouprave Knežija, Albaharijeva 2, održan je okrugli stol na temu: „**Dječja igrališta na području Trešnjevke i Zagreba**“ u sklopu projekta „**Poticajna obitelj**“ koji su financirali **Grad Zagreb i Ministarstvo socijalne politike i mladih**. Organizator okruglog stola je Centar za edukaciju i savjetovanje „Sunce“.

Na okruglom stolu sudjelovalo je ukupno 20 stručnjaka iz različitih područja (u prilogu se nalazi popis i kontakti prisutnih stručnjaka) od kojih su:

- I. Pet vijećnika gradskih četvrti u gradu Zagrebu (ili predstavnici vijeća): Nada Boban (Gornji grad – Medveščak), Maja Čičić (Črnomerec), Nevena Balen (Donji grad), Dijana Jerković Križan (Donja Dubrava) i Saša Molan (Trešnjevka jug)
- II. Stručnjaci iz Gradskog ureda za prostorno uređenje – Odsjek za zelene površine: Vera Valenta i Gordana Žarak
- III. Predstavnici iz Zagrebačkog Holdinga – Zrinjevac: teh. dir. Jure Leko i dir. održavanja Marko Smolčić
- IV. Ravnateljica Obrazovnog centra za prevenciju nesreća: Kristina Švagelj Kramarić
- V. Predsjednik Centra za kvalitetu i sigurnost: Marinko Kramarić
- VI. Predstavnica Hrvatske udruge likovnih umjetnika primijenjenih umjetnosti ULUPUH i Foruma za kulturu krajobraza: krajobrazna arhitektica Ivanka Mlinarić
- VII. Predstavnica Udruge „Vilenice“: krajobrazna arhitektica, Marina Butorac
- VIII. Centar za socijalnu skrb, Gornji grad – Medveščak: soc. rad. Janja Samardžić
- IX. Predstavnik Hrvatskog školskog športskog saveza: prof. kineziologije Stjepan Crnokić
- X. Predstavnici Centra za edukaciju i savjetovanje „Sunce“: predsjednica Upravnog odbora i prof. psihologije Tanja Prekodravac, dipl. soc. pedagog Željka Gomuzak Anić, mag. psihologije Jana Krpina i prof. kineziologije Božica Križanić.

Cilj okruglog stola je bio okupiti multidisciplinarni tim stručnjaka koji su spremni pridonijeti iz različitih perspektiva svojih struka, zajedničkim radom, sugestijama, svojim znanjem i iskustvom planu razvoja dječjih igrališta na području grada Zagreba i šire.

Zaključci radne skupine sa okruglog stola:

- Sva dječja igrališta i igraonice trebali bi udovoljavati sigurnosnim zahtjevima usvojenih engleskih normi HRN EN 1176, koje nisu prilagođene uvjetima u Hrvatskoj ili ne obuhvaćaju sve potrebne stavke te ostavljaju prostor za slobodnu interpretaciju nekih dijelova. Neki stručnjaci su zaključili da postoji potreba za izradom prilagođene hrvatske zakonske regulative za sigurnosne uvjete na dječjim igralištima ili barem da se jasnije definiraju određene stavke kako ne bi ostale rupe u zakonu i prostor za manipulaciju.
- Nastavno na to, treba se definirati tijelo, odbor ili ministarstvo koje će provoditi zakonsku regulativu na razini Republike Hrvatske i jasno definirati tko je odgovoran za edukaciju vlasnika igrališta o održavanju igrališta i osiguravanju maksimalne sigurnosti za djecu, da ne bi došlo do sukoba nadležnosti. Zatim, tko smije provoditi testiranja igrališta po hrvatskoj zakonskoj regulativi i normama i koliko često, koji su postupci sanacije neispravnih

sprava/igrala posebice u slučaju nedostatka financijskih sredstava (što je posebno upitno kod školskih i vrtićkih igrališta) i dr.

- Definirati razine odgovornosti za svaku osobu uključenu u sustav postavljanja i održavanja sprava/igrala.
- Potreba za definiranjem koji proizvođači sprava/igrala za dječja igrališta zadovoljavaju standarde, a koji ne.
- Nedostatak dječjih igrališta uklopljenih u prirodni okoliš i nedostatak sprava od prirodnih i recikliranih materijala (npr. guma, drvo).
- Nedostatak vođenja i praćenja evidencije ozljeda djece na dječjim igralištima, kao i o uzrocima ozljeda, definirati odgovorno tijelo koje bi vodilo ovu evidenciju.
- Uniformnost dječjih igrališta u gradu i sprave male igrive vrijednosti kojom ne potičemo i ne razvijamo dovoljno psihomotorne sposobnosti djece (nemotivirajuće sprave, nedostatak kreativno oblikovanih sprava, nedostatak natkrivenih prostora za igru vani za kišni i ljetni period, nedostatak avanturističko-istraživačkog tipa igrališta kao i prirodnih parkova u skladu s prirodom (gdje bi se koristili samo prirodni materijali i priroda sama), prerijetko korištenje prirodne podloge na igralištima tipa pijesak, trava, pijesak-zemlja, a prečesto postavljanje antitraumatskih podloga koje mogu sadržavati u sebi teške metale i zbog neadekvatnog održavanja nakupljaju prljavštine na sebe te se s vremenom mogu razviti i gljivice, loš trend postavljanja tzv. igrališta-kaveza...).
- Nedostatak igrališta i sprava za tinejdžere i adolescente (kao prevencija ovisnosti, delikvencije, pretilosti te osiguravanje prostora za psihofizički razvoj i provođenje kvalitetnog vremena mladih).
- Postavljanje sprava velike čvrstoće koje mogu izdržati težinu odrasle osobe.
- Nedostatak sprava za djecu s invaliditetom i djecu s teškoćama u razvoju.
- Nedostatak gradskih zemljišta u pojedinim kvartovima namijenjenih dječjim igralištima.
- Veća važnost dječjih igrališta i zelenih površina u gradskom urbanističkom planu te negativna praksa prenamjene zelenih površina i travnjaka u građevinske površine.
- Važnost ovog okruglog stola je ukazivanje na potrebu za multidisciplinarnim pristupom struka pri projektiranju, izgradnji i održavanju dječjih igrališta koji je nužan za podizanje i održavanje kvalitete dječjih igrališta u urbanim zonama.
- Posebno bismo istaknuli potrebu za kvalitetnijom i kontinuiranom komunikacijom među stručnjacima koji su uključeni u sve faze nastanka i održavanja dječjih igrališta, i njihovom povezanošću te održavanje komunikacijske mreže među njima, što je bila jedna od namjera ovog okruglog stola.

Cilj rada u radnim skupinama je bio izgenerirati čim veći broj problema vezanih uz temu i njihovo dalje profiliranje po principu uzrok-posljedica te u konačnici ponuditi neka rješenja vezana uz pojedini uzrok. Radne skupine su oblikovane prema četiri teme i činili su ih sudionici Okruglog stola koji su u skupine uključeni prema svojoj ekspertizi, a svakoj grupi je ponuđena jedna tema:

1. Prva radna skupina - tema: „Analiza dionika uključenih u tematiku dječjih igrališta“:

Ova radna skupina se fokusirala na posljedicu nedostatka definirane odgovornosti pojedinih dionika vezanih za ovu temu: ozljede djece na igralištima, iz čega su definirali tko je sve odgovoran tj. koji su sve dionici uključeni i odgovorni za smanjenje broja ozljeda na dječjem igralištu, a to su:

- sustav
- kompetentni stručnjaci
- financijski stručnjaci koji odlučuju o gradskom budžetu usmjerenom za izgradnju i održavanje dječjih igrališta (problemi - npr. na javnoj nabavi uvijek se odabire jeftiniji

ponuđač, a to su često oni koji ne zadovoljavaju zahtjevne norme, mnogo igrališta nitko i ne kontrolira, pa zbog trošenja i kidanja mnoge sprave postaju opasne...)

- projektanti
- pravna služba (pravne regulative su nedovoljno definirane)
- roditelji/građani
- odgovorna služba za održavanje dječjih igrališta (u gradu Zagrebu Holding-Zrinjevac),
- informativna služba
- proizvođači sprava/igrala za dječja igrališta
- neovisni stručnjaci
- vlasnici dječjih igrališta (npr. grad, škola-ravnatelj, vrtić-ravnatelj i privatni vlasnici)
- inspektorat-nadzorni odbor (koji u Republici Hrvatskoj nije dovoljno dobro definiran ili ne postoji na razini države i ne može izdati certifikat o sigurnosti pojedinog dječjeg igrališta prema standardima engleskih normi HRN EN 1176)
- Nadležno ministarstvo - koje još nije zakonski određeno (jer dječja igrališta spadaju u područje djelovanja nekoliko ministarstava). Njihova uloga je osigurati maksimalno provođenje europskih standarda za sigurnost djece na dječjim igralištima te sukladno tome definirati Inspektorat ili Nadzorni odbor koji će osigurati provođenje normi kroz definiranje:
 - institucija koje će moći provoditi edukaciju osoba zaduženih za testiranje sprava i samih dječjih igrališta (u vlasništvu grada, u privatnom vlasništvu, u vlasništvu škola i vrtića i dr.) i pod kojim uvjetima,
 - definirati obavezan broj provođenja testiranja po normama s osposobljenim stručnjacima (1 godišnji, 1 kvartalni-operativni i 1 dnevni ili tjedni - rutinski pregled, što je posebice nužno strogo regulirati za škole i vrtiće koji su u vlasništvu grada, županije, odnosno u konačnici u vlasništvu Republike Hrvatske) te jasno definirati tko smije provoditi koje testiranje tj. koje su potrebne edukacije i položeni ispiti i osposobljavanja potrebni za izvršenje pojedine dužnosti
 - definirati tijelo koje će moći izaći na teren (po propisima barem 1 puta godišnje i kvartalno) da pregleda sve sigurnosne uvjete na igralištu i da ima punu odgovornost i pravo izdati dokument kojim jamči sigurnost svih sprava na igralištu, kao i sigurnost prostora
 - definirati postupke i sankcije za neprovođenje postavljenih standarda i kontrola
 - definirati (po jednom objektu/igralištu) koje sve osobe, koje struke i koliko osoba je potrebno proći edukaciju za rutinski tjedni i dnevni pregled sprava i prostora na dječjim igralištima, sukladno potrebama (vrlo vjerojatno bi to bile osobe zaposlene kod vlasnika dječjeg igrališta, npr. u školama je to domar i profesor tjelesnog i sl.).
 - i drugo.

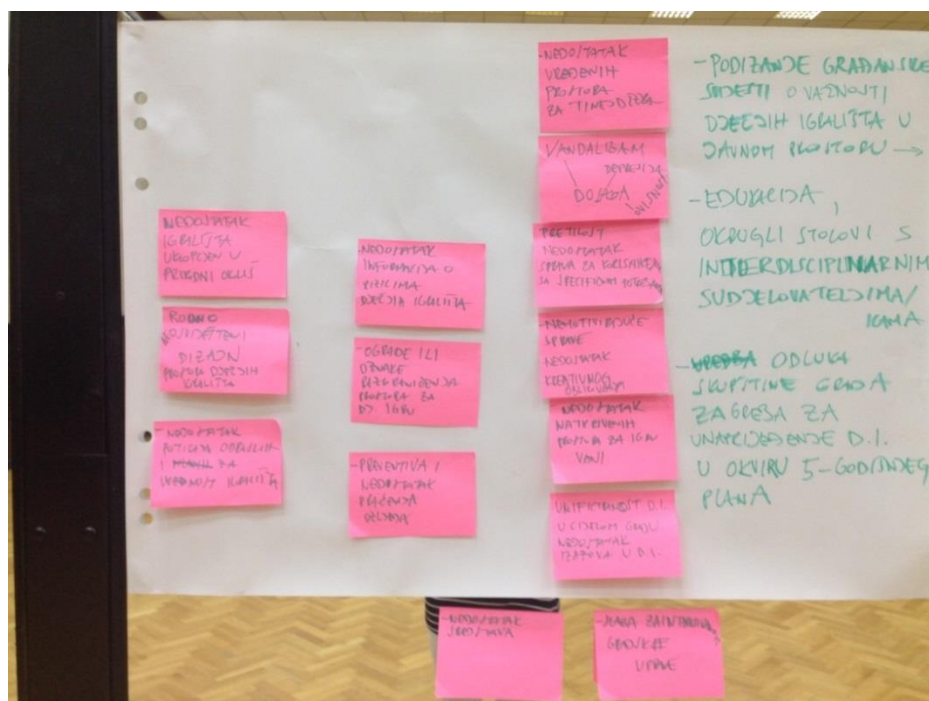
Odgovori radne skupine na pitanje „Tko bi sve trebao provoditi testiranje?“:

- proizvođač prilikom proizvodnje tj. prije prodaje i stavljanja sprava u funkciju,
- neovisni stručnjaci
- vlasnik,
- i inspektorat (treba definirati: koliko stručnjaka za inspekciju je potrebno uključiti za održavanje sigurnosti na jednom dječjem igralištu na godišnjoj razini, svaka 3 mjeseca i dnevnoj razini, koliko često tko od navedenih treba provoditi testiranje i koje edukacije treba proći, kao i sankcije za one koji ne poštuju standarde i norme te napisati „Priručnik za korištenje javnih i privatnih dječjih igrališta“ na državnoj razini, primjer iz SAD-a: <http://www.cpsc.gov/PageFiles/122149/325.pdf>) i National Play Policy: http://www.dcy.gov.ie/docs/READY_STEADY_PLAY!_A_National_Play_Policy/49.htm)

motoričkih i kognitivnih sposobnosti i znanja i s treće strane nedostaje kreativnosti u dizajnu sprava i igrališta.

Kao uzrok ovih problema se navodi najviše nedostatak financijskih sredstva i slaba zainteresiranost gradske uprave te se postavlja pitanje zašto je nešto prioritetnije od dječjih igrališta.

Ponuđena rješenja druge grupe su: podizanje građanske svijesti o važnosti dječjih igrališta u javnom prostoru, edukacija i okrugli stolovi s multidisciplinarnim sudjelovateljima te u odluci Skupštine grada Zagreba za unapređenje dječjih igrališta u okviru petogodišnjeg plana jasnije i konkretnije staviti prioritet na dječja igrališta.

Slika 2. Prikaz problema i uzroka problema (radna skupina 2)

3. Treća radna skupina - tema: „Planiranje i projektiranje igrališta (uvršteno u urbanistički plan grada/naselja)“

Treća radna skupina navodi nekoliko problema vezanih uz ovo pitanje:

- I. Nedostatak gradskog zemljišta - planiranje mjesta određenih za dječja igrališta uređeno je Generalnim urbanističkim planom grada Zagreba, GUP-om. Odnos prema zelenim površinama u gradovima mora biti neovisan o promjenama vlasti stoga se zelene površine ne smiju pretvarati u parcele za izgradnju stanova ili poslovnih zona, i narušavati ekološku održivost samog grada. Studije pokazuju kako se klima u Gradu Zagrebu drastično promijenila u posljednjih 5 godina, što je vrlo alarmantna činjenica na koju bi stručnjaci i građani trebali reagirati.
- II. Nedefinirana zakonska regulativa oko planiranja i projektiranja u sklopu GUP-a ili nedovoljno poštivanje iste (pod kojim okolnostima se može i koliko mijenjati urbanistički plan, uključivanje neovisnih struka-stručnjaka (u relevantnom broju) koji bi sudjelovali u pregovaranju i donošenju odluka i prijedloga oko mijenjanja GUP-a i sl.).

- III. Sukob nadležnosti - ukoliko nije jasno definirano tko je odgovoran za što, koje tijelo obnaša koju dužnost, može se dogoditi da pojedine institucije ili stručnjaci dolaze u sukob nadležnosti – zbog toga je vrlo bitno jasno i transparentno zakonom odrediti koje institucije mogu obnašati koju dužnost i za što su odgovorne.
- IV. Nedovoljna kompetentnost stručnjaka/zaposlenika - zbog činjenice da su današnji problemi i poslovi postali toliko kompleksni da ih ne može rješavati nekoliko osoba, potrebno je uključivati veći broj relevantnih i neovisnih stručnjaka iz Republike Hrvatske, ali i iz svijeta, posebice iz Europske unije. Učeći od zemalja koje su prošle našu razinu razvoja možemo najefikasnije naučiti što i kako te bismo na taj način spriječili ponavljanje njihovih grešaka. Tako bismo efikasnije koristili proračun Europske unije koji je namijenjen za ekološku održivost velikih gradova.

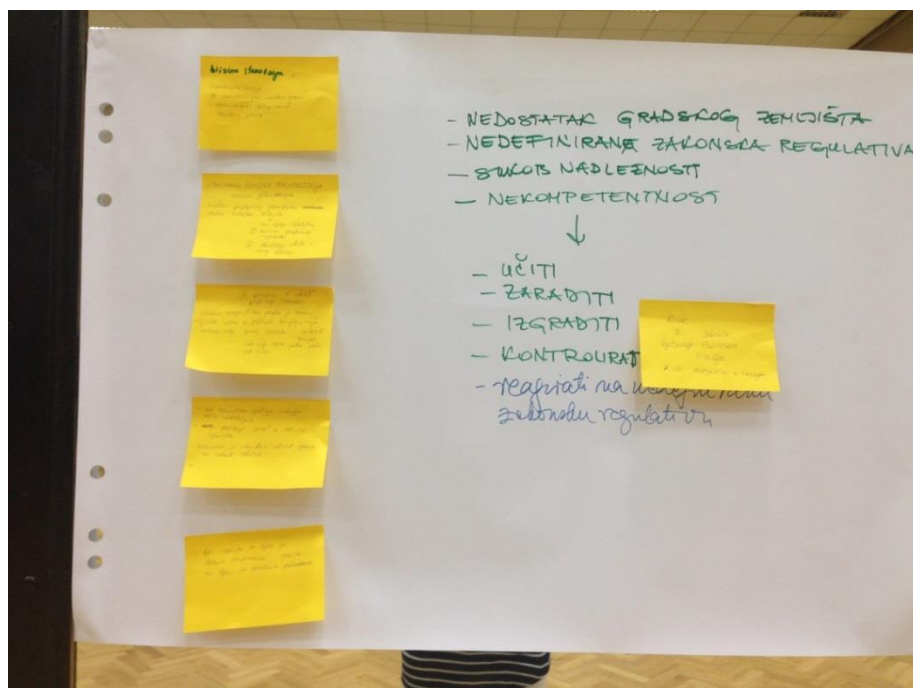
Kao glavni uzrok većine problema se navodi nedostatak financijskih sredstava.

Prijedlozi i rješenja koja je ponudila treća radna skupina jesu: učiti – jedino tako možemo reagirati na nedefiniranu zakonsku regulativu, zaraditi novac kako bi se mogle ideje sprovesti.

Skupina iznosi prijedlog upravi grada Zagreba da kupi zemljišta koja će prenamijeniti u dječja igrališta te ističe važnost dnevnog rješavanja političkih pitanja, a ne donositi samo perspektive razvoja.

Osim navedenog, treća radna skupina je navela još nekoliko vrlo bitnih stvari koje se trebaju uzeti u obzir kod planiranja i projektiranja dječjih igrališta:

- I. uzeti u obzir karakteristike lokacije
- II. urbanistički plan treba biti uređen prema blizini stanovanja, gdje su ograničavajući faktori lokacije - stambene jedinice
- III. prostorno planska dokumentacija – osnova planiranja: analiza postojećeg prostora preko katastra zelenila: a) analiza prostornog rasporeda, b) donošenje odluka o novoj lokaciji, c) pokušava se zadržati plastičnost terena, d) mora se poštivati konfiguracija terena – npr. zadržati travnjak ako visina pada nije veća od 1 metra, e) antitraumatska podloga nakuplja teške metale koji se nalaze u nekim podlogama jer su one vrlo često rađene od guma koja može sadržavati otrovne elemente što je posebice opasno za zdravlje djece. Te ukoliko se podloga ne čisti i održava sukladno uputama moguće je nakupljanje nečistoća i gljivica na samoj podlozi – zbog toga su prirodne podloge bolje rješenje (pijesak, pijesak-zemlja, trava i sl.).

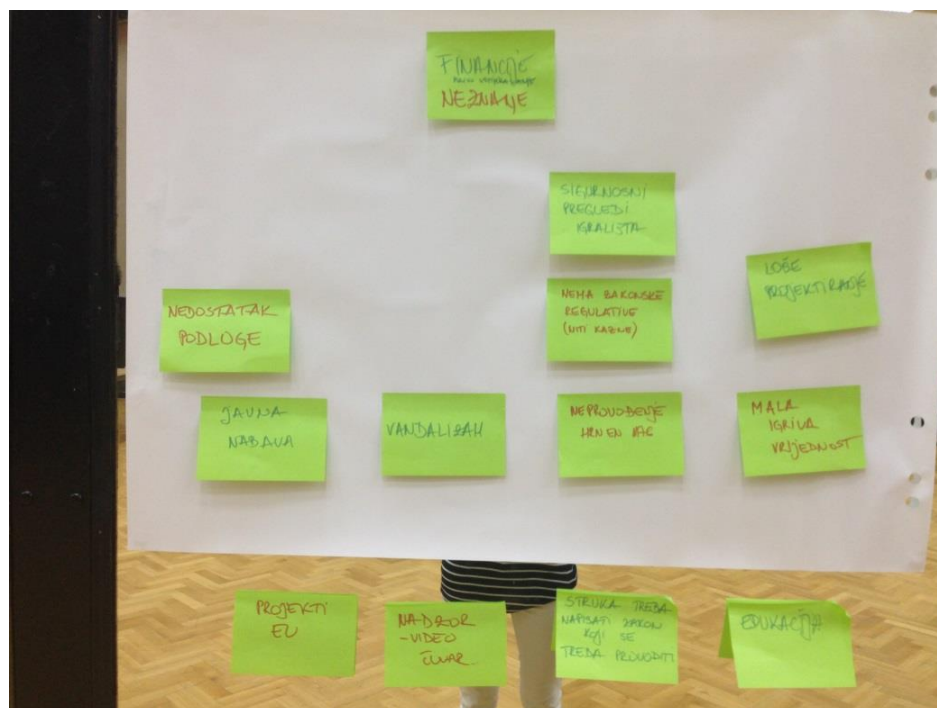

Slika 3. Prikaz problema i uzroka problema (radna skupina 3)

4. Četvrta radna skupina - tema: „Sigurnost djece na igralištima“

Četvrta radna skupina navodi nekoliko faktora/problema koji ugrožavaju sigurnost na dječjim igralištima:

- I. krivo usmjerene financije – kao uzrok se navodi nedostatak znanja
- II. nema zakonske regulative (niti kazne) po kojoj bi se trebali provoditi sigurnosni pregledi dječjih igrališta, kao posljedica toga se javlja i nepoštivanje standarda HR EN 1176
- III. vandalizam – moguća rješenja:
 - a) potreban je nadzor čuvara i/ili video nadzor (ali i zbog ovisnika koji ostavljaju igle u pješčaniku, zbog neodgovornih vlasnika pasa i mačaka i dr.);
 - b) intervencija (npr. table s telefonskim brojem Zrinjevca, po potrebi policije i drugih službi)
- IV. loša javna nabava je uzrok nedostatka kvalitetne podloge
- V. sprave nisu zanimljive djeci i male su igrive vrijednosti – moguće rješenje: angažirati djecu, roditelje i stručnije projektante možda i iz EU te provođenje edukacija stručnjaka

Slika 4. Prikaz problema i uzroka problema (radna skupina 4)

Zaključke pripremila i napisala:
 Božica Križanić, prof. kineziologije i kondicijski trener
 Voditeljica projekta i voditeljica ureda
info@ti-si-sunce.hr
 092/1710-14

Centar za edukaciju i savjetovanje „Sunce“ je udruga osnovana kako bi se omogućilo provođenje nezavisnih obrazovnih, psihosocijalnih, zdravstvenih i humanitarnih programa za dobrobit i razvoj djece, mladih, obitelji i zajednica. Registrirana je 2004. godine od stručnjaka koji su do tada provodili psihosocijalne, edukativne i druge programe radom u više drugih udruga, međunarodnih organizacija i državnih ustanova. U proteklih 10 godina „Sunce“ je iniciralo i provelo velik broj projekata/programa za velik broj korisnika.